HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

התם קיימא [א]דמסקינן לה ומחתינן לה כדי לייגעה [ל]דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר [ב]בית דין מסיעין את העדים ממקום למקום כדי שתטרף דעתן עליהן ויחזרו בהן: ששם משקין את הסוטות וכו': בשלמא סוטות דכתיב [1]והעמיד הכהן את האשה לפני ה' מצורעין נמי דכתיב [2]והעמיד הכהן המטהר וגו' אלא יולדת מאי טעמא אילימא משום דאתיין וקיימין אקורבנייהו דתניא [ג][ג]אין קרבנו של אדם קרב אלא אם כן עומד על גביו אי הכי זבין וזבות נמי [ד]אה"נ [ג]ותנא חדא מינייהו נקט ת"ר ° [ד][ה]אין משקין שתי סוטות כאחת כדי שלא יהא לבה גס בחבירתה רבי יהודה אומר לא מן השם הוא זה אלא [ו]אמר קרא [3]אותה לבדה ות"ק הכתיב אותה ת"ק ר"ש היא [ה]דדריש טעמא דקרא ומה טעם קאמר מה טעם אותה לבדה כדי שלא יהא לבה גס בחבירתה מאי בינייהו איכא בינייהו רותתת ורותתת מי משקין והא אין עושין מצות חבילות [ו]דתנן אין משקין שתי סוטות כאחת [ז]ואין מטהרין שני מצורעין כאחת [ח]ואין רוצעין שני עבדים כאחת [ט]ואין עורפין שתי עגלות כאחת [י]לפי שאין עושין מצות חבילות חבילות אמר אביי ואיתימא רב כהנא לא קשיא ° כאן בכהן אחד כאן בשני כהנים: והכהן אוחז בבגדיה: תנו רבנן [1]ופרע את ראש האשה אין לי אלא ראשה גופה מנין ת"ל האשה אם כן מה ת"ל ופרע את ראשה מלמד שהכהן סותר את שערה: ר' יהודה אומר אם היה לבה וכו': [ז]למימרא דר' יהודה חייש להרהורא ורבנן לא חיישי והא איפכא שמעינן להו דתניא [כ]האיש מכסין אותו פרק אחד מלפניו והאשה שני פרקים אחד מלפניה ואחד מלאחריה מפני שכולה ערוה דברי רבי יהודה וחכ"א האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה אמר רבה הכא טעמא מאי שמא תצא מב"ד זכאית [ט]ויתגרו בה פרחי כהונה התם הא [י]מסתלקא וכי תימא אתי לאיגרויי באחרניית' האמר [י]רבא גמירי דאין יצר הרע שולט אלא במה שעיניו רואות אמר רבא דר' יהודה אדר' יהודה קשיא דרבנן אדרבנן ל"ק אלא אמר רבא ° דר' יהודה אדר' יהודה ל"ק כדשנין

דרבנן

הכא קיימא. בלשכת הגזית כדקאמרת שיאיימו עליה ב"ד הגדול ולשכת הגזית בעזרה היתה חציה בקודש וחציה בחול כדאמר ביומא פרק שני (דף כה.): **ומחתינן לה.** מכל הר הבית לאחר שיאיימו עליה: **כדי לייגעה.** ותדאג מן המים ותודה כשתראה בצרתה: **מסיעין היו את העדים.** שמעידים עדות נפשות וכשבודקין אותן היו מסיעין אותן מפינה לפינה ומלשכה ללשכה: **לפני ה'.** והוא הפתח שבו דרך כניסה ויציאה לכל באי עזרה: **אקורבנייהו.** כשמקריבים את קרבן קיניהם לטהרם באכילת קדשים ומצוה על האדם שיעמוד וישמור על קרבנו ונפקא לן בספרי (ל) מתשמרו להקריב לי במועדו (במדבר כח) ומי שיכול ליכנס בעזרה נכנס ואלו שלא היו יכולות מפני שהיו מחוסרות כפרה עומדות בחלל שער נקנור שלא נתקדש: **זבין וזבות נמי.** כשמקריבין (מ) קרבניהם הן מחוסרי כפרה ואינן יכולין ליכנס: **שלא יהא לבה גס בחברתה.** שמא האחת עומדת על בורייה ואינה מודה לומר טמאה אני וחברתה שהיא טמאה רואה את זו שאינה מודה וסובלת את בושתה ולבה מתגבר עליה לעשות כמו זו ואינה מודה: **לא מן השם הוא זה.** לא זהו הטעם שאמרת העיקר הנאמר בדבר: ° **אותה.** (נ) והשביע אותה הכהן: **ר"ש** יהיב טעמי לקראי בב"מ (דף קטו.) דקא אמר לא תחבל בגד אלמנה (ס) בעניה נאמר ולא בעשירה דטעם המקרא שאם אתה ממשכנה ואתה חייב להחזיר לה ואתה נכנס שחרית ליטלו וערבית להחזירו משיאה שם רע בשכינותיה: **מאי בינייהו.** בין רבי יהודה לרבי שמעון אי משום לבה גס בה ואי משום גזירת הכתוב: **איכא בינייהו.** אשה שאנו רואים בה שהיא רותתת מאימת המים ואינה מודה למ"ד שלא יהא לבה גס בה זו אנו רואין שאין לבה גס בה ולמאן דלא דריש טעמא דקרא אלא גזירת הכתוב אין משקין עמה אחרת: **ורותתת מי משקין.** עמה אחרת נהי דאין לבה גס בה האיכא משום עשיית מצות חבילות כדתניא כו': **חבילות חבילות.** שנראה כמי שהיו עליו למשאוי וממהר לפרק משאו: **בכהן אחד.** הוי חבילות וכן לגבי עבדים בב"ד אחד ובאדון אחד: **ופרע.** בכל מקום לשון גילוי הוא: **גופה מנין.** כדתנן מגלה את לבה: **סותר את שערה.** מרבה בגילויה שסותר קליעתה: **חייש להרהורא.** שלא יתנו הרואין את לבם בה: **האיש מכסים אותו.** כשנסקל: **פרק אחד.** חתיכת בגד מלפניו ושאר כל גופו ערום: **שכולה ערוה.** אחוריה ופניה שבית הבשת נראה משני צדדין: **הכא היינו טעמא דר' יהודה שמא תצא מב"ד זכאה.** שטהורה תמצא ולא יבדקוה המים ויתגרו בה ויהיו רודפים אחריה כל ימיה: **פרחי כהונה.** נקט על שם שהיו מצויין בעזרה יותר משאר העם: **וכי תימא אתי לאגרויי באחרנייתא.** על ידי שראו את זו ערומה מתגרה יצרם בנשים אחרות: **גמירי.** מסורת בידי מרבותי: **דרבנן אדרבנן לא קשיא.** בתמיה. דשנית רבי יהודה ולא חיישת לשנויי דרבנן:

הכא

(ע) **ששם** משקין את הסוטות. בתוספתא (פ"א) שנא' (מלכים א ח) את אשר יחטא איש לרעהו ונשא בו אלה להאלותו ובא אלה לפני מזבחך בבית הזה וכו' להרשיע רשע ולהצדיק צדיק [לתת לו כצדקתו שנאמר ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא] ונקתה ונזרעה זרע היא עומדת מבפנים והכהן עומד מבחוץ שנאמר והעמיד הכהן את האשה לפני ה' האשה לפני ה' ואין כהן לפני ה': **אין** משקין שתי סוטות כאחת. נראה לפרש שיעמיד שתיהן בעזרה בבת אחת להשקותן אע"פ שאין שותות כאחת וכן ראיה ובתוספתא דפרה (פ"ג) תנא נמי אין שתי פרות נעשות כאחת משנעשית אפר מביא אחרת ושורפה על גבה ותימה וכי היה אוסר בכה"ג לשחוט שני זבחים כאחד כגון שני עולות או שני חטאות שיעמיד שניהן בעזרה וישחוט א' ואחר כך ישחוט השני והא דאמרי' בפ"ב דשחיטת חולין (דף כט: ושם) תזבחהו שלא יהא א' שוחט שני זבחים מיירי שיחתוך שני צוארין כאחד דאיכא איסור דאורייתא אבל בכה"ג לא מיירי התם ובפ' נערה המאורסה (נדרים עג.) בנדרים בעי מהו שיפר אדם לשתי נשיו כאחד אותה דוקא או לאו דווקא ופשיט להו מהכא: **איכא** בינייהו רותתת. נראה דהוה מצי למימר איכא בינייהו אשה אחרת שאינה סוטה לר' שמעון מותר לר' יהודה אסור להעמיד אצלה שום אשה בשער נקנור (א) דאמר בפרק טרף בקלפי (יומא דף מג:) דפליגי נמי הכי רבי ורבי שמעון בקרא דוהוציא אותה דכתיב גבי פרה ואמר איכא בינייהו חמור לרבי דאמר אותה לבדה אסור להוציא עמה חמור: **והא** אין עושין מצות חבילות. תימה מאי פריך והלא אין עושין מצות חבילות ליכא אלא איסור מדרבנן משום דמיחזי עליה כמשא ואינהו פליגי בקראי: **כאן** בשני כהנים. רש"י פירש וכן גבי עבד בב"ד אחד ואדון אחד ותימה והא טהרת ב' מצורעין דמי לשני עבדים של שני בני אדם: (פ) **והכהן** אוחז בבגדיה. בפרק אלו הן הלוקין (מכות דף כב:) תניא נמי הכי חזן הכנסת אוחז בבגדיו כו' ונראה משום דכתיב בו ונקלה מצוה לנוולו בתוספתא (פ"א) כהנים מטילים גורלות וכל מי שיעלה גורלו אפילו כ"ג יוצא ועומד בצד סוטה ואוחז בבגדיה: (צ) **אם** היה לבה נאה. אע"ג דגזירת הכתוב הוא שב ואל תעשה לאו מיעקר הוא כדאיתא פ' האשה רבה (יבמות צ.): **האיש** נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה. תימה מאי קשיא דרבנן אדרבנן והא מפרש טעמא בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מה.) משום דכתיב אותו בלא כסותו ואין אותה בלא כסותה א"כ למה היה לנו לנוולה מאחר שהכתוב אומר שלא לנוולה אם היינו מנוולין אותה א"כ אנו עוקרין הכתוב בידים וי"ל בין לר' יהודה בין לרבנן דאותו לא בא אלא למעט על הכסות שלו הילכך לרבנן לא שמענו מן התורה מה דינה והרשות ביד בית דין לעשות כמה שירצו ובגמרא מפרש במאי פליגי להכי קשיא דרבנן אדרבנן כיון דלא חיישינן להרהורים היה לנו לנוולה משום יסור:

ויתגרו בה פרחי כהונה. תימה כיון דלאו חובה לאנשים לראותה יתלו סדין של בוץ בינה לבין האנשים ויסתור שערה כדאמר קרא ואי משום כהן המשקה אותה יהפוך פניו לצד אחר והכי תני בספרי בהדיא ופרע את ראש האשה סדין של בוץ פורש בינו לבין העם כהן פונה לאחוריו ופורעה כדי לקיים בה מצות פריעה ולרבי יהודה נמי נעשה כך וי"ל לר' יהודה אם היו פורסין סדין בינה לבין האנשים לא היה ניוול כל כך בפני הנשים כמו באנשים שאין אשה בושה מפני חברותיה ולא יוסרו: **גמירי** אין יצר הרע שולט אלא במה שעיניו רואות. מקשי' מפרק אין דורשין (חגיגה יא:) דאמר עריות בין בפניו בין שלא בפניו נפיש יצרייהו ולא קשיא מידי דהתם ה"פ מאחר שראה הערוה פעם אחת שוב מהרהר אחריה לעולם אפי' שלא בפניה אבל מחמת שראה הנסקלת ערומה אינו מהרהר אחר אחרת:

ואחר

מסורת הש"ס

א) סנהדרין לב: [תוספתא סנהדרין פ"ט], ב) [תענית כז.], ג) [יבמות מח: וש"נ], ד) [נדרים עג. ע"ש תוספתא דנגעים פ"א ע"ש ותוספת' סוטה פ"א ע"ש], ה) [קדושין סח: וש"נ], ו) ל"ל דתניא, ז) [ברכות מט. פסחים קב:], ח) [סנהדרין מה.], ט) [נזיר מה:], י) [ל"ל מסתקלא ודע דבסנהדרין מה. איתא מקטלא], כ) [בסנהדרין איתא רבה], ל) [עי' תענית כז.], מ) ס"א קיניהם, נ) [עי' היטב נדרים עג. ומש"ש על הגליון], ס) [דברים כד], ע) [שייך לעיל ז. במשנה], פ) [שייך לעיל ז. במשנה], צ) שייך לעיל ז. במשנה,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה איכא וכו' נקנור והכי נמי אמר בפרק טרף וכו' ר' יהודה ור' שמעון וכו' דלר' יהודה דאמר אותה:

גליון הש"ס

גמ' אין משקין שתי סוטות. עיין נדרים דף עג ע"א: שם כאן בכהן אחד. עיין מג"א סימן קמז ס"ק יא: שם דר"י אדר"י לא קשיא. פסחים יח ע"א כתובות כד ע"א: רש"י ד"ה אותה והשביע אותה הכהן. בנדרים דף עג ע"א איתא בהך ברייתא משום שנאמר והשקה אותה לבדה (ובקרא לא כתיב אותה) ופי' הר"ן שם כיון דכתיב והשקה במפיק ה' הוי כאילו כתיב אותה וא"כ הכא נמי במה דאמרינן אמר קרא אותה היינו על ידי מפיק ה' דוהשקה. אבל ברא"ש שם וכן בפי' המכונה בשם רש"י איתא משום שנאמר והשקה לבדה והיינו מדכתיב במפיק ה' וא"כ י"ל דדחיק לומר דקורא הש"ס זה בלשון אמר קרא אותה מש"ה פי' רש"י הכא דהיינו קרא והשביע אותה והוי הכא ברייתא אחריתא וברמב"ם איתא שנאמר והעמיד אותה הכהן והיינו ע"כ מדכתיב והעמידה במפיק ה"א הוי כאילו כתיב אותה וקשה אמאי נטה ממאי דמפורש בברייתא שנאמר והשקה. ובשיורי כנה"ג א"ח בסוף הספר בלשונותיו על הרמב"ם כתב דצ"ל ברמב"ם והקריב אותה. וא"כ י"ל דהרמב"ם ס"ל דבברייתא דהכא דנקט אמר קרא אותה היינו קרא דוהקריב אותה:

עין משפט נר מצוה

מו א מיי' פ"ג מהל' סוטה הל' ג סמג עשין נז:
מז ב מיי' פ"א מהל' עדות הלכה ד:
מח ג מיי' פ"ו מהלכות כלי המקדש הל' א:
מט ד מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הל"ב:
נ ה ו מיי' פ"ד מהל' סוטה הלכה ב:
נא ז מיי' פי"א מהל' טומאת צרעת הל"ו:
נב ח מיי' פ"ג מהל' עבדים הלכה ט:
נג ט מיי' פ"י מהל' רוצח הלכה ה:
י מיי' שם [ופי"א מהל' טומאת צרעת הל' ו ופ"ג מהל' עבדים הל' ט]:
נד כ מיי' פט"ו מהל' סנהדרין הלכה א סמג עשין קב:

תורה אור השלם

1. וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְיָ וּפָרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל כַּפֶּיהָ אֵת מִנְחַת הַזִּכָּרוֹן מִנְחַת קְנָאֹת הוּא וּבְיַד הַכֹּהֵן יִהְיוּ מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים: במדבר ה יח
2. וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר אֵת הָאִישׁ הַמִּטַּהֵר וְאֹתָם לִפְנֵי יְיָ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא יד יא
3. וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל הָאִשָּׁה אִם לֹא שָׁכַב אִישׁ אֹתָךְ וְאִם לֹא שָׂטִית טֻמְאָה תַּחַת אִישֵׁךְ הִנָּקִי מִמֵּי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה: במדבר ה יט

מוסף רש"י

מסיעין את העדים. קודם קבלת עדות ממקום למקום ומחדר לחדר, כשבאין להעיד אומרים להם לא נקבל כאן אלא כאן, וכן משם למקום אחר (סנהדרין לב:). **שלא יהא לבה גס בחבירתה.** הואיל ויש לה חבירתה, אומרת מה בכך אם אשתה גם אני (נדרים עג.). **חבילות חבילות.** דמיחזי עליה כמשאוי (רשב"ם פסחים קב:). **חייש להרהורא.** שמא יתנו בה עיניהם ויבואו לידי הרהור (סנהדרין מה.). **פרק אחד.** כלומר מעט ממנו מלפניו, וי"א פרק חתיכת בגד, ולשון פרק בתרוייהו לישני טורנלי"ן (שם).

תוספות שאנץ

אתיין וקיימן אקרבניהון שמקריבין קיניהן לטהרן באכילת קדשים ומצוה על האדם שיעמוד וישמור על קרבנו ונפקא לן בספרי מתשמרו להקריב לי במועדו ומי שיוכל ליכנס לעזרה נכנס ואלו שלא היו יכולות מפני שהן מחוסרו' כפרה עומדות בחלל שער נקנור שלא נתקדש ל"ה. מכסין אותו פרק אחד כשנסקל חתיכת בגד מלפניו. ויתגרו בה פרחי כהונה. פ"ה פרחי כהונה לאו דוקא אלא נקט אותם על שהן מצויין בעזרה יותר משאר בני אדם:

SHAS MOZNAIM